

MĀRUPES NOVADA SPORTA SKOLA

FUTBOLS

Futbols

Futbols (no angļu: football, foot — 'pēda' un ball — 'bumba'), līdz 1933. gadam arī kājbumba, ir komandu sporta veids, kurā piedalās divas komandas, katrā uz laukuma pa vienpadsmit spēlētājiem, izmantojot futbolbumbu. Futbols ir vispopulārākais sporta veids pasaulē.

Spēles mērķis ir gūt pēc iespējas vairāk vārtu, raidot bumbu pretinieku komandas vārtos.

Vārtsargs ir vienīgais spēlētājs, kuram spēles laikā ir atļauts pieskarties bumbai ar rokām, lai mestu bumbu uz priekšu. Pārējiem laukuma spēlētājiem ar rokām ir atļauts bumbai pieskarties, tikai izmetot to no sānu auta vai pēc tam, kad tiesnesis ir konstatējis pārkāpumu un ir licis spēlētājiem novietot bumbu soda sitiena izpildīšanai.

Pārējā spēles laikā laukuma spēlētāji bumbas pārvietošanai izmanto kājas, precīzāk, pēdas, kā arī drīkst izmantot savu ķermeni vai spēlēt ar galvu.

Futbola spēli uzvar tā komanda, kura līdz spēles beigām ir guvusi visvairāk vārtu. Ja rezultāts spēles beigās ir vienāds, tad tiek paziņots neizšķirts vai seko pagarinājums un/vai 11 metru soda sitienu sērija, atkarībā no turnīra nolikuma.

Futbola spēlētājiem ir 4 pozīcijas laukumā:

- 1.Vārtsargs
- 2.Aizsargs
- 3.Pussargs
- 4.Uzbrucējs

Futbols

Bumba

3. izmērs

4. izmērs

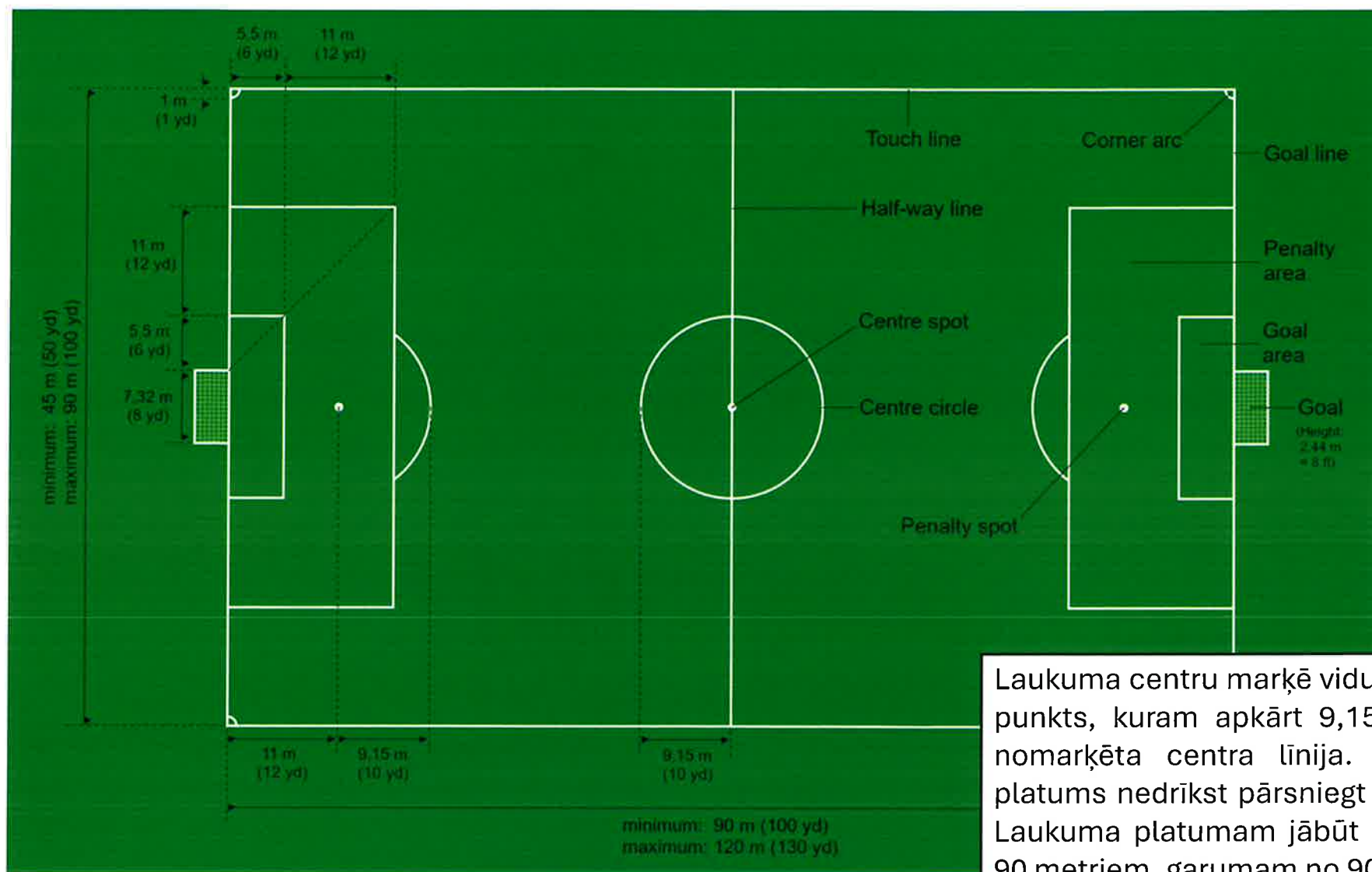
5. izmērs

Vārti

Vārtiem jābūt droši iestiprinātiem zemē, tie atrodas uz vārtu līnijas un sastāv no diviem vārtu stabiem ar savstarpējo attālumu 7,32 metri, vārtu pārliktnis atrodas 2,44 metru augstumā. Vārtiem jābūt baltā krāsā, stabu un pārliktņa diametrs nedrīkst pārsniegt 12 centimetrus (tiem jābūt tādā pašā platumā, kāds ir laukuma marķējuma līnijām). Vārtos iestiprina tīklu, ja ir iespējams to nostiprināt tā, ka tas netraucē vārtsargam. Grozu veido metāla stīpa ar tīkliņu (diametrs starp iekšējām malām – 45 cm). Stīpa piestiprināta pie 180x105 cm liela vairoga. Groza apakšējā mala atrodas 3,05m augstumā virs laukuma. Bērnu komandas var spēlēt uz zemākiem groziem (augstums – 2,6m).

Izmērs	Vecums	Diametrs, cm	Svars, g
3. izmērs	Līdz 8 gadiem	58 – 60 cm	300 – 320 g
4. izmērs	8 – 12 gadi	63 – 66 cm	359 – 390 g
5. izmērs	12+ gadi	69 – 71 cm	410 – 450 g

Laukuma centru marķē viduslīnija un centra punkts, kuram apkārt 9,15 metru rādiusā nomarkēta centra līnija. Laukuma līniju platums nedrīkst pārsniegt 12 centimetrus. Laukuma platumam jābūt robežās no 45 - 90 metriem, garumam no 90 - 120 metriem.

Fiziskās īpašības futbolā

Par fiziskajām īpašībām sauc tādas īpašības, kuras raksturo cilvēka fizisko attīstību un spēju veikt dažādas kustības.

Galvenās fiziskās īpašības ir:

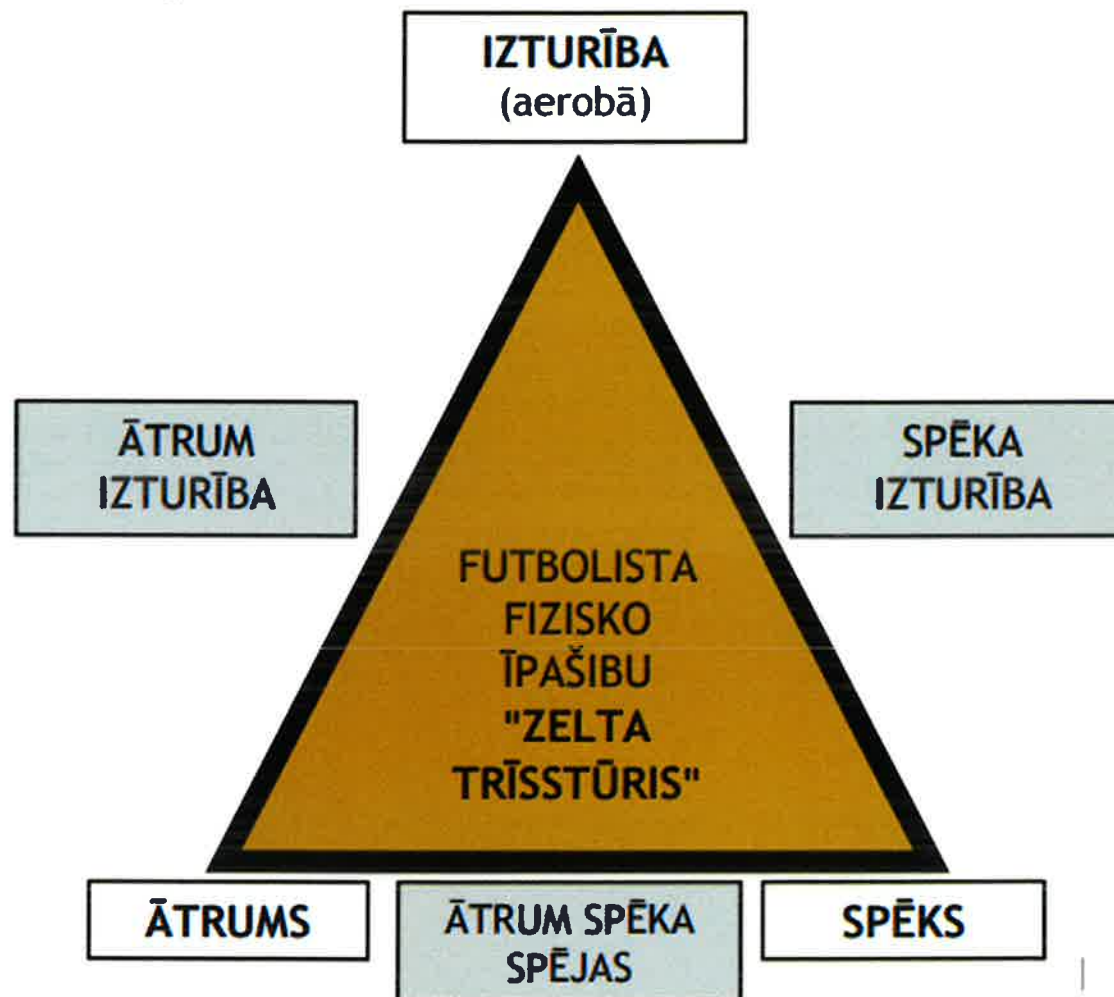
- ātrums;
- veiklība;
- spēks;
- izturība;
- lokanība.

Bez šīm pamatīpašībām ir īpašības, kuras rodas, it kā divām īpašībām saplūstot.

ĀTRUMS + SPĒKS
ĀTRUMS + IZTURĪBA
SPĒKS + IZTURĪBA

Šādas īpašības ir:

- Ātrumspēks;
- Ātrumizturība;
- Spēka izturība.

Latvijas futbols: svarīgākie notikumi

Futbols Latvijā sākās 1906. gadā, kad sporta svētkos dažādos Rīgas rajonos angļu jūrnieki un ierēdņi pirmo reizi demonstrēja futbola treniņa spēli. Vairāk nekā 110 futbola gadi dalāmi visai nevienādos laika un šīs spēles attīstības posmos. Pirmais: no iesākuma līdz neatkarības zaudēšanai 1940. gadā; otrais: valstsvienības statusa un starptautisko spēļu pieredzes zaudēšana (1945–1991); trešais: neatkarības un valstsvienības atjaunošana (1992–) un atgriešanās starptautiskajā aprītē. Katrā posmā bija savi īpaši popularitātes un cerīga uzplaukuma periodi, kas saistīti ar atsevišķiem labiem rezultātiem.

- **1907. gadā** britiem piederošajā Salamandras fabrikā strādājošie nodibināja Rīgā pirmo futbola komandu – British Football Club –, vēlāk tika izveidotas citas komandas un notika Rīgas čempionāts.
- **1921. gadā** tika nodibināta Latvijas Futbola savienība, par tās pirmo vadītāju kļuva anglis Harolds Hols (Harold Trevenen Hall). Par Latvijas valstsvienības bāzes klubu kļuva “Rīgas Futbola klubs”, kas par Latvijas meistaru jeb čempionu kļuva astoņas reizes, bet septiņas reizes valsts čempionu titulu izcīnīja Liepājas “Olimpija”
- **1922. gadā** Latviju uzņēma Starptautiskās Futbola federācijas (Fédération Internationale de Football Association, FIFA) sastāvā. Šī gada septembrī Latvijas futbola valstsvienība aizvadīja pirmo oficiālo spēli, Rīgā cīnoties neizšķirti 1:1 ar Igaunijas izlasi.
- **1924. gadā** Latvijas futbola izlase pirmo un vienīgo reizi piedalījās olimpiskajās spēlēs, Parīzē gan aizvadot tikai vienu maču, jo izslēgšanas turnīrā latvieši ar 0:7 zaudēja Francijas komandai.
- **1937. gads** bija īpašs, kad pasaules čempionāta kvalifikācijas turnīrā divās spēlēs pieveicot Lietuvu, Latvija atradās tikai vienas spēles attālumā no iekļūšanas starp 1938. gada pasaules čempionāta 16 finālturnīra dalībniecēm. Pirmajā kvalifikācijas kārtā Latvijas izlase divreiz apspēlēja Lietuvas vienību (4:2 un 5:1), bet izšķirošajā atlases mačā Vīnē bija jāpieveic Austrijas komanda. Latvijas izlase bija vadībā ar 1:0, taču zaudēja ar 1:2.
- Latvijas izlase 1922.–1940. gadā 99 starptautiskās spēlēs (no tām ar Igauniju 32, ar Lietuvu 27) guva 37 uzvaras, 25 neizšķirtus rezultātus, 37 zaudējumus. Futbols Latvijā bija ieguvis lielu popularitāti – 1938. gadā četras Rīgā notikušās starptautiskās valstsacikstes kopā klātienē apmeklēja vairāk nekā 50 tūkstoši skatītāju.

Latvijas futbols: svarīgākie notikumi

 1990. gadā tika atjaunota Latvijas Futbola federācija (LFF).

 1992.gadā tika atjaunota Latvijas valstsvienība, kas jau pirmajā darbības gadā Pasaules kausa kvalifikācijas mačos Rīgā sensacionāli nospēlēja 0:0 pret Eiropas čempioniem dāņiem, kā arī supergrandu Spānijas izlasi.

 2004.gadā tika sasniegti augstākie panākumi Eiropas čempionāta kvalifikācijas turnīrā, kad Latvija ar astoņās spēlēs iegūtiem 16 punktiem tikai par punktu atpalika no grupas uzvarētājas Zviedrijas komandas. Starp desmit vienībām, kas grupās bija otrās, Latvijas ar 1:0 un 2:2 pārspēja Turcijas sportistus. Tas deva iespēju piedalīties Eiropas čempionāta finālturnīrā Portugālē. Uzbrucējs Māris Verpakovskis kvalifikācijas ciklā guva sešus vārtus, bet vēl vienus – Portugālē pret Čehijas izlasi (1:2). Finālturnīrā Latvijas izlase vēl spēlēja pret Vāciju (0:0) un Nīderlandi (0:3).

 2010.gads. Latvijas izlase nav spēlējusi Pasaules kausa finālturnīrā, bet vistuvāk tam bija 2010. gada Pasaules kausa atlasē, kad A. Starkova trenētā komanda kvalifikācijas grupā ieņēma trešo vietu, paliekot aiz Šveices un Grieķijas izlasēm, kuras iekļuva finālturnīrā.

 2025.gada 23.janvārī vairāk kā 10 000 skatītāju priekšā RFS izcīnīja savu un Latvijas klubu pirmo uzvaru UEFA Eiropas Līgas pamatturnīrā, Daugavas stadionā ar 1:0 pārspējot leģendāro Nīderlandes grandu Amsterdamas "Ajax".

Latvijas klubu futbols: levērojamākās klubu komandas

Pēc neatkarības atjaunošanas kopš 1992. gada Rīgas klubs "Skonto FC" kļuva par Latvijas čempionvienību pirmajās 13 virslīgas sezonās pēc kārtas, bet vēl vienu čempionu titulu ieguva 2010. gadā. "Skonto" arī astoņas reizes izcīnīja Latvijas kausu (pēdējo reizi 2012. gadā), kas arvien ir rekords. 24 gadu laikā "Skonto" regulāri spēlēja Eiropas kausu turnīros, atvedot uz Rīgu arī vairākus ievērojamus Eiropas futbola klubus – Barcelona (1997), Milānas Internazionale (1998) un Londonas Chelsea (1999). Pirms 2016. gada sezonas "Skonto" nesaņēma licenci spēlēšanai virslīgā, un gada beigās Latvijas titulētākais klubs beidza pastāvēt.

2005. gadā "Skonto" dominanci Latvijas čempionātā pārtrauca SK "Liepājas metalurģs", kas otro reizi par Latvijas čempioniem kļuva 2009. gadā. Atjaunotās neatkarības laika otrs titulētākais klubs ir cita Kurzemes vienība – FK "Ventspils" –, kas sešas reizes izcīnījis valsts čempionu titulu (pirmo reizi 2006. gadā, bet pēdējo – 2014. gadā) un vēl septiņas reizes izcīnīja Latvijas kausu. 2009. gadā FK "Ventspils" kļuva par pirmo Baltijas komandu, kas iekļuva Eiropas kausu pamatturnīrā, spēlējot Eiropas līgā.

2024. gadā jau Eiropas līgas pamatturnīrā iekļuva Rīgas klubs "RFS", kas šajā gadā trešo reizi četros gados kļuva par Latvijas čempionvienību. 2024. gada oktobrī "RFS" spēle Frankfurtē pret vietējo klubu Eintracht (0:1) kļuva par neatkarības laika Latvijas sporta komandu apmeklētāko spēli. Tā noritēja 56 600 skatītāju klātbūtnē. Kopš 2018. gada Latvijas virslīgā dominē divi Latvijas galvaspilsētas klubi – "RFS" un "Riga FC", kas arī ir trīskārtēja valsts čempionvienība (2018–2020).

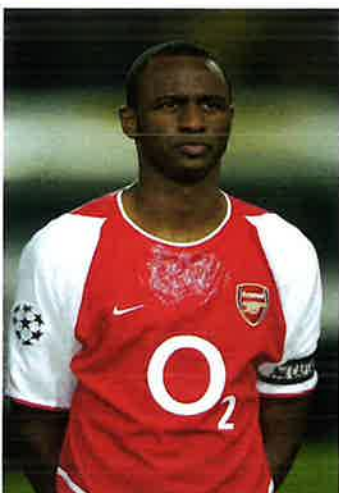

Vai tu zināji?

- ✓ Futbola pirmssākumi ir meklējami Ķīnā un viduslaiku Eiropā.
- ✓ *Sheffield United* futbola klubs ir vecākais futbola klubs, tas dibināts 1857. gadā. Futbola klubs ir gan Anglijas FA, gan FIFA atzīts par vecāko futbola klubu pasaulē, kas joprojām piedalās oficiālās sacensībās.
- ✓ Pirmais Pasaules kauss futbolā notika 1930. gadā, kurā triumfēja Urugvaja. FIFA Pasaules kauss ir prestižākais futbola turnīrs pasaulē. Tas notiek reizi četros gados, izņemot 1942. un 1946. gadu Otrā pasaules kara dēļ. Brazīlija ir izcīnījusi visvairāk Pasaules kausa titulu, izcīnot piecas uzvaras.
- ✓ Ātrākie vārti futbola vēsturē ir gūti divu sekunžu laikā! Ātrākos vārtus futbola vēsturē guva Navafs Al Abeds no Saūda Arābijas komandas *Al Hilal FC* 2009. gadā. Vārtus guvums tika gūts ar tiešu sitienu pa vārtiem no centra izspēles.
- ✓ Lielākā uzvara starptautiskā futbola spēlē fiksēta ar rezultātu 31:0. Tā notika starptautiskā futbola spēlē 2001. gadā, kad Austrālija FIFA Pasaules kausa kvalifikācijas spēlē ar 31:0 uzvarēja Amerikas Samoa.
- ✓ Garākā reģistrētā futbola spēle ilga 35 stundas un tika aizvadīta Skotijā 2016. gadā. Tas bija labdarības pasākums, kas tika organizēts, lai savāktu līdzekļus vēža aprūpes organizācijai *Kicking Off Against Cancer*.

Modes tendences

**Uzzini vairāk par
futbola modes
evolūciju!**

Style in the football field: accessories, colors and technologies in soccer's fashion
https://artsandculture.google.com/story/style-in-the-football-field-accessories-colors-and-technologies-in-soccer-s-fashion-museu-do-futebol/OQWh_pjFFTVDKw?hl=en

Futbols Latvijā

Penalty kick

Advantage (1)

Advantage (2)

Indirect free kick

Direct free kick

Substitution

Throw-in for attacking team

Throw-in for defending team

Corner kick

Corner kick

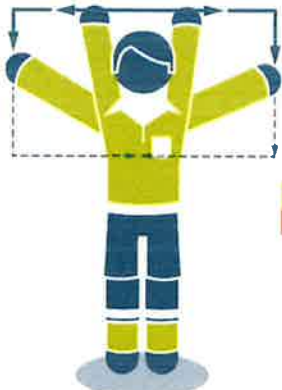
Goal kick

Red and yellow card

Check: finger to ear, other hand/arm extended

Review: 'TV signal'

Free kick for attacking team

Free kick for defending team

Goal kick

Offside

Offside on the near side of the field

Offside in the middle of the field

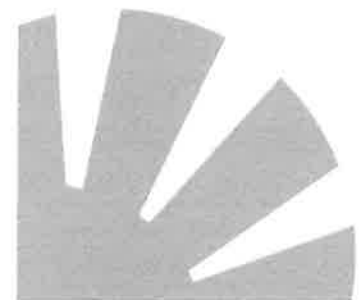

Offside on the far side of the field

Skaties un uzzini...

- **«Ronaldo» Netflix**
- **«Pele» Netflix**
- **«Goal! The Dream Begins (2005)»**
- **« Forever (2023) »**
- **« Baggio: The Divine Ponytail » Netflix**
- **LFF Filmas – Latvijas Futbola federācijas veidoto filmu īpašā kolekcija, kas veikta dažādos laikos sadarbībā ar režisoru Robertu Vīksni. Visas filmas par 2 EUR pieejamas reģistrētajiem lietotājiem bez laika ierobežojuma.**
<https://futbols.tv/collection/DKzkfWmSSzrwbLO7JjqIYg>

Izmantotā literatūra

- 1) Miķelis Rubenis, Kristiāns Girvičs "Futbols Latvijā". Nacionālā enciklopēdija. Iegūts no: <https://enciklopedija.lv/skirklis/5551-futbols-Latvij%C4%81>
- 2) Daniel Jones. 15 Of The Most Iconic On-Pitch Kit Trends. Soccerbible. Iegūts no: <https://www.soccerbible.com/news/2020/02/15-of-the-most-iconic-on-pitch-kit-trends/>
- 3) LFF spēlētāju sagatavošanas programma (2018) LFF redakcija
- 4) The uk rules. FIFA Football Weight in KG and Size. The UK rules. Iegūts no: <https://www.theukrules.co.uk/rules/sport/football/fifa-soccer-ball-specifications/>
- 5) IFAB. Law 1 - The Field of Play. IFAB. Iegūts no: www.theifab.com

